

napolniti; tako bo zadost doliva, pa tudi o kaki potrebi polna steklenica sladina pri rokah.

Kedaj je najbolje vino prodati?

Kdor mošt v kadi proda, najbolje stori. Saj smo se zadosti prepričali, koliko da je z vinom dela! Vsega tega se lastnik znebi, če zamore mošt v kadi prodati; skupljeni denar lahko na obresti obrne, ki mu gotovo zdatno odškodujejo tisto ceno, ktera bi ga doletela, ko bi stareje vino dražje prodal. V resnici bi se moralo 10 veder vina vsako leto najmanj za 15 do 20 gld. dražje prodavati, če bi lastnik hotel popolnoma odskovan biti za vse skrbi, trpljenje, delo in škodo, ki ga skoz eno — kaj še le skozi več let zadevajo! Po takem bi moral lastnik, ki več let staro vino v pivnici oskrbljuje, blizo tako prodavati: mošt v kadi za 60 gold. 10 veder; drugo leto: 80 gold. 10 veder; tretje leto: 100 gld. 10 veder itd.; kar vendar nikakor ne kaže našim vinorejcem, ker ni dostojnega oskrbovanja, niti nimajo zadosti prostora za vino od več let v svojih pivnicah.

Je li bolje vino s sodi ali brez sodov prodati?

Vsekako je bolje vino brez sodov prodati, nego s sodi vred, ker je hrastov les vedno dražji, torej tudi sodi, kupec pa malo ali nič dražje vina ne plača, ali ga s sodi ali brez sodov dobi in si mora svoje sode pripeljati, samo da so cementirani. Ako bi kupec z necimentiranimi sodi prišel po vino, so sodi vselej preveliki, in vesel bodi, ako pri 100 vedrih vina le 5 veder zgubiš, ker nisi poprej kupca opomnil, s kakošnimi sodi da ima po vino priti. Ali pa kupcu naznani, iz katerih sodov da želiš vino prodati, koliko ga je, in kakošno; le to in toliko mu ga prodaš, in ne kapljice več; naj že ima in pride s kakošnimi koli sodi; pa je besede konec.

Tako tudi mi sklepamo razpravljanje o vinstvu ali kako se vino v kleti oskrbljuje. Bog daj mnogim v korist!

O govedarstvu.

(Poduk v ljubumerski kmetijski šoli.)

So tudi krave, katere zato težko rodé, ker je sad v njih slučajno nepravilno obrnjen. Uzrok težavnega poroda v tem slučaju je da se sadova dlaka upira proti izlazu, ker je narobe obrnjena. In ker se dlaka zavijuje, se porod bolj silno godi; zarad tega pa se razdraži, oteče ter skrči rodilni prehod. Ako je kaj tacega v tvojem hlevu, urno pokliči pripravnega porodničarja in lahko ti obrne tele v medenšci (maternici; mrenici? Vred.) ter reši kravo in tele. Ako pa pravilno leži sad, le nikar si ne zavijuj rokavov in ne maži si rok za to, da bi hotel pomagati naravi, kakor mnogi delajo ter navezujejo tele, da bi ga sè silo iztirali (!) če tudi krava počasi rodi vendar je bolje, nego

da bi kdo brzdal po rodilih, kar uročujé, da oteče sliznica ter se skrči izlaz.

Ko je že tele popolnoma zvonaj, potem se krava navadno kmalu otrebi. Ako pa posteljica pravilno neče od krave, dajaj jej vsaki dan 3krat po poliči žlema lanenega semena. Ta pripomoček se da pa tako-le pripraviti. Kuhaj 5 minut $\frac{3}{4}$ pinta lanenega semena v 10 bokalih vode. Ako bi to ne pomagalo v nekoliko dneh, daj kravi 2 do 3 lote precejenega čaja iz jatnovih listov (sadebaumblaetter),* katere si kuhal 1 minuto v poliču vode. Najbolje storiš, ako tudi v tem slučaju pokličeš umnega živ. zdravnika. Popkovine ne prerezavaj, ampak pretrgaj jo, da ne kervavi.

Ko krava obliže tele, loči ga od matere v tak prostor, da se lahko gledata, da ne žalujeta preveč drug po drugem. Ta prostor pa dobro nastiljaj sè slamo in naj je tako zadelan (ograjen), da se kje ne more ujeti in da mu je nemogoče črez skakati. Za tele naj bo, dosti prostora, da more svobodno skakati po njem. Nikar ne navezuje teleta prvo leto! Zelo napačno pa ravna gospodarji, katerim ni mar, da bi tele bilo na suhem, ampak kakor jetnik mora biti priklenjeno že prvi den, da res revče, ki je bilo v plodnici 40 $\frac{1}{2}$ tedna, le enkrat ne more svobodno poskočiti, da bi se mu raztegoval život ter pospeševala rast. Vrh tega pa še leto in dan zastonj vzdiguje otekle nožice iz gnojnice, ki mu razjeda mehke parkljice itd.! Tele naj je tudi na 17 do 18 R toplem prostoru, 15 stopinj gorkote bilo bi prehladno, kajti pred porodom mu je bilo 30 stopinj normalne živalske toplote in sedaj je še jako občutljivo. Preprih ne sme nikdar biti po teletu. Naj bi toraj vsak gospodar imel v hlevu termometer ali gorkomer, da bi znal, koliko toplote je v njem. Ta priprava pač le malo stane. Hlev naj je osnažen pajčevine itd. in prezračiti ga treba vsak dan od ene strani. Tele naj ne skače med drugo živino po hlevu, da ga ne poškoduje!

Nakateri sicer slavni gospodarstveni pisatelji trdè, da je dobro, ako je tele vedno pri materi, da jo sesa kedar hoče; toda tega ne bodem nikoli odobral, kajti na ta način prehudo izdelava tele kravo z buhanjem. Tele naj je tedaj na svojem kraji in vadimo ga že prve dni piti iz posode. Tele lahko oslepriš s tem, da mu deneš v mleko prst in tako se precej navadi piti mislé, da je perst zizek.

Dopisi.

V Ljubljani, 26. maja. „Slovenec je prost, kakor tič“. To se je pokazalo te dni, ko je društvo „Sokol“ sklenilo izlet v Laverco, in ker je bil ta dopuščen le pod jako omejenimi pogoji, prosilo je dovoljenja, iti na Janjče in v Velče.

*) Izvolite g. pisatelj to po domače povedati.
Vredn.

Toda naš Auersperg in njegovi podložni okrajni glavarji vidijo v tem telovadnem, nepolitičnem društvu Avstriji jako nevarno reč, toraj mu ne dovolijo nedolžnega veselja, da bi se sprehajalo in radovalo pod milim nebom, med prijaznim mu ljudstvom. Kar ni nihče pričakoval, kar se vsakemu neverjetno zdi, ki misli, da je v Avstriji svoboda več ko fraza, to se je zgodilo: Litijski glavar Schönwetter je — se vé da po povelji predsednika Auersperga — prepovedal tudi ta izlet, češ, da je javnemu miru nevaren. „Sokol“ toraj ne sme iti iz mesta, ne sme radovati se v okolici, ktera ga povsod, kamor pride, navdušeno sprejema, in vendar le vlada v Avstriji svoboda.

Ker je bil izlet „Sokolu“ prepovedan, zbralo se je včeraj v Velčah lepo število veselih narodnjakov in pokazalo se je, s kako navdušenostjo sprejema prosto ljudstvo na kmetih meščane narodnjake. Vse je bilo veselo, vse v naj lepšem redu, kmečki prebivalci so se radovali z narodnimi meščani, kateri umejo z ljudstvom občevati in ne pridejo, kakor nemškutarji, z gosposkimi palicami in ne podé radovednih kmetov z grdimi besedami od sebe.

Posameznim Ljubljancem toraj vlada ni mogla zabraniti izleta v Velče, pa kaj je storila? Ko se pripelje vlak v postajo Zaloško, stopi iz voza petero žandarjev, kateri pričo vsih nataknejo na puške bodala in potem nabijejo puške; vođa celó izstrelí zastarani svoj patron in potem potisne novega v cev ter poskusi, če se bo puška sprožila. Tako je družba ljubljanska šla v Velče s žandarji za petami, in ko se je na odločenem kraju po vrtu in gozdu razprostrla, da bi se radovala, kakor jej ljubo, sprehajali so se žandarji med mirno pri mizah sedečimi Ljubljanci, med katerimi je bilo nad polovico ženstva! Ali ni to kakor v deželi, ktero je sovražnik ravnokar z orožja silo vzel in si jo prisvojil? Vendar društva to ni motilo, vse se je radovalo do večera.

S tem si vlada pri našem ljudstvu pač ne more simpatije pridobiti! Bolje, kakor na ta način, bi za nas ne mogla agitovati. Kaj so žandarji poročali, vrnivši se v Ljubljano, to nam ni znano, menda so šli muh loviti. —

Kar je pisal „Slov. Gospodar“ zadnjič o „Narodu“, prav za prav o tistih osebah, ki „Nar.“ uredujejo, zdelo se je nam skozi in skozi resnično. Vsak pameten človek se je že naveličal vednega hujskanja na konservativno stranko; tudi „centralni volilni odbor“, v katerem sedé omenjeni rogovileži, je na Kranjskem že ob vso veljavo. Povem Vam za gotovo, da se mnogo delničarjev „narodne tiskarne“ nikakor ne ujema s tem, kar sedanje uredništvo na svojo roko počenja. Pride občni zbor, bo tudi večina delničarjev svojo misel brezozirno odkrila.

Iz Ptuja. 23. t. m. (Zastran dobrotnih naprav v pomislik.) Naša javna bolnišnica je precej zadolžena. Da se dolg poplača, se mora

znesek za postrežbo od 49 na 60 kr. za dan povisati, za kar se je prošnja pri gosposki vložila.

Stajarska hranilnica je pred nekaj leti za ustanovljenje bolnišnic deželi odločila 300.000 gl. Ena bi se naj na Dolenjem napravila, in po naših mislih bil bi ravno Ptuj prav ugoden kraj za to, in gotovo bi deželni odbor pripomagal, da se tukaj hiša za bolehné (Siechenhaus) napravi, ako se le primerno poslopje najde.

Ker hočejo Ptujčani novo bolnišnica staviti, bi se lahko njej tudi hiša za bolehné ali onemogle pristavila. Kolikor vemo, ste tudi v Gradcu obe dobrotni napravi združeni. Če Ptujčani to sklenejo, utegne deželni odbor prevzeti stroške, katere bi hiša za bolehné stala.

Po naših mislih bi tako imenovana, in zdaj neporabljená „Dominikanska kosarna“ celó primerno poslopje za to bila, ker je blizu tudi vrt „zur neuen Welt.“ Za kosarno bi se dalo pogoditi z državno blagajnico, bodi si, da jo mestu prodá alj pa v najem da. V vsakem slučaju bi stvar ceneja bila kakor pa poslopje iz nova postavljeno. —

V Rogatcu. 27. t. m. (Okrajna hranilnica.)

Tukaj se snuje okr. hranilnica in se je prošnja za njo že vložila. Hranilnice so, kakor skušnje povsod kažejo, le kraju na korist, v katerem se ustanovijo. Večji del dobička dobiva iz ljudskega denarja le dotična srenja, katera ima hranilnico. Veliko bolj bisodile založnice, katere denar na osebni kredit dajejo, potrebnemu hitro in brez stroškov pomagajo. Založnice bi se pa naj po naših mislih za posamezne fare napravile, ne pa za cele okraje. Tako je tudi na Českem. Želeti je, da bi nas „Gospodar“ v tej reči natanko podučil.

Opomba vredništva. Tiskani poduk ostane mrtva črka; treba stvar dejansko ljudem pokazati. Po naših mislih bi se namen najprej dosegel, ko bi n. pr. domoljubi, kateri imajo lastnosti in — krepke volje za to, v Ljutomer šli gledat, kako da se ta posel vrši. Od ene založnice naj gre navod za drugo, tretjo itd. pa bo.

Iz Kamensčaka pri Ljutomeru. Kmetiškim volilcem v okrajni zastop kličem jaz, prosti slovenski kmet: pozor! Ne verjemite hinavskim nemškutarjem v varošu! Vesteli, kakošni so ti ljudje? Največi nasprotniki in sovražniki slovenskega kmeta so. Oni nas psujejo, keđar le morejo; imenujejo nas „dumme bindiše“, naš jezik se jim gnjusi. Ako bi oni gospodstvo v rokah imeli, pisarili bi vedno le v nemščini, in delali bi z nami le nemško politiko, a gospodarili bi z našimi penzi tako, da se Bogu usmili. O tem smo se bili že davno prepričali. Svetnjem Vam toraj to-le: Volite izmed sebe poštene slovenske kmete; oni najbolj vedó, kako zmetno si krajcarje služimo, in bodo tudi vedli varčno ž njimi gospodariti. Nemškutarjev, bodisi gosposkih ali kmetiških nikar ne volite ti so in ostanejo naši nasprotniki,

kateri v okr. zastop ravno tako sodijo kot mačka k špehu. Ne udajmo se! J. Bunderl.

Iz Kalohja. (Samovoljno uradovanje našega obč. predstojnika.) H koncu lanskega leta smo bili poklicani račun za pretečeno leto 1872 pregledati, ob enem pa tudi proračun za letošnje leto 1873 postaviti. Privolilo se je 10% občinske priklade pobirati. Ker pa obč. predstojnik nobenega pisarja nima, če ravno ga plačujemo, sam pa komaj svoje ime začekati zna, ni nihče o ti seji zapisnika pisal, obč. predstojnik je le pôlo papirja pred nas položil, da bi sejo in privoljenje 10% obč. priklade na tretji strani podpisali, češ da bo on potem zapisnik že po naši želji uredil in dačnemu uradu v Celji predložil. Zanašaje se na to smo podpisali; — ali čujte, prevarili smo se! Naenkrat smo zdaj zvedli, da moramo 15% občinske priklade plačevati! Obč. predstojnik je po tem takem z našimi podpisi na predloženo belo pôlo pisati dal kar je hotel. — Vprašam Vas torej, g. obč. predstojnik, kako razumete §. 29 občinskega reda, ki pravi: „Občinski odborniki so za sklepati, in obč. predstojnik mora sklepe izvrševati.“ Kako pa Vi naše sklepe izvršujete? ne ravnate li zoper postavbo?

Ker pa že poteče zadnje leto njegovega uradovanja, bodimo pri prihodnjih volitvah v obč. zástop in posebno pri volitvi predstojnika bolj premišljeni, — s takim svojeglavcem pa le proč!

Eden odbornikov.

Za poduk in kratek čas.

Nov program v verskem oziru.

Liberallec: No sosed Živko, ali si bral sijajne članke „državnopravna premišljevanja“ v „Narodu“ in posebno še poslednji IX. članek, ki govori o novem programu v verskem oziru?

Živko: Tega nisem bral, ker sploh ne utegnem vsak dan novin čitati. V glavo mi pa tudi ne gre, kdo da je poslal novošegnih aposteljnov, ki hočejo po novinah narode k drugej veri spreobrniti. Sicer sem pa res radoveden, kaj da „Narodov“ modrijan v tej zadevi uči.

Liberallec: Nikar ne sodi poprej in burk ne uganjaj, ampak poslušaj, kar ta kakor pravi mož, ki spada k „stranki pravičnosti“, piše. On pravi: „V verskem oziru se moramo popolnem izogibati enostranostim in si prisvajati nauke novejšega napredovanja človeštva“. Novejši napredek človeštva! to je uзор razumnikom, pravi program v verskem oziru, jedro pravičnosti!

Živko: „In pa ključ nebeški“ — si menda še hotel pristaviti? Po tem prekrasnem programu bo torej odslej prava pot v srečno večnost, da ljudje delajo po najnovejšem napredku človeštva?

Liberallec: Da, le to in druga nič!

Živko: Šembrano, to bo pa lušno; bojim se le, da pridejo ljudje, zasledovaje ta napredek, meni in tebi, dragi mi sosed, preblizo do grla, ter nama sapo zapró. V najnovejšem času se kaže napredek — prav za prav rakova pot — v tem, da ljudje za Božje in cerkvene zapovedi več ne marajo. Napredek je, nič več v cerkev k Božji službi, k spovedi in k sv. obhajilu hoditi, ob postih mesó jesti, ob nedeljah in praznikih med Božjo službo delati, po poldne pa in tudi še v pondeljek praznovati, vedno večje plačilo tirjati, in če obrtnik tega ne dovoli, spreti se in delo ustaviti. Napredek je, da ne sme v šoli šiba več peti, da smejo učitelji zadovoljni biti, če jih gospodi pobje iz šol ne pahajo. Napredek je, da človek le zato živi, da si prav mnogo prisluži ali prislepari, kar pa pridobi, brž ko mogoče, zapravi. Napredek je, da razbrzdancev, nesramnežev nih-čér strahovati ne sme, sicer gredo k sodnji tožit zarad „žaljene časti“. Napredek je, v javnosti Boga, sv. cerkev in duhovnike psovati, lagati in obrekovati.

Liberallec: Sej pravim, ti si enostranec; predalječ segaš ter omenjaš reči, ki niso napredek.

Živko: Zakaj pa ne? V tem ravno je razloček med „najnovejšim napredkom človeštva“ in med starimi časi, da zdaj nič več veljati ne sme, kar je veljalo nekdanj. Če se Boga in njegove sv. cerkve ni več držati, če so to „enostranosti“, kterih se je treba „popolnem izogibati“, potem imam jaz prav, in ti me overati ne smeš v tem, kar si po svoji pameti in po svojih željah kot napredek mislim, ker tudi druge tako delati vidim in nam ti druge v novejšem napredku posnemati velelaš.

Liberallec: Ali vse to se mora po pameti goditi, kakor se razumnemu človeku spodobi.

Živko: Dragi moj, pamet je draga kot žamet, in človeku se mora prava pamet še le vcepiti, in to od mladih nog. Vpraša se le, kako? Jaz in vsi pravoverniki pravimo, da le po kršanskej odreji; ti pa nočeš o kršanstvu in kat. cerkvi nič vedeti — to so tebi „enostranosti“, kterih se je treba popolnem otrestiti in sprejeti tvoj program. Po tvojih mislih je zadosti, da se mladež v drugih rečeh uri, blizo tako, kakor se je odgojevala grška in rimsko-latinska mladež pred Kristom, le da zdaj že tudi parobrode, telegraf in strelni prah poznamo ter na vrh še — ustav imamo. — Mene pa skušnja uči, da je toliko večji tepec, ki se je vsega družega učil, le Boga spoznati in po njegovih svetih zapovedih živeti ne. Po tvojih nagledih, dragi mi sosed Vanek, zatajuje se zgodovina 18tih stoletij kršanstva ter kobicamo nazaj na stališče paganskega človeštva pred Kristom. To pa je mračnjaštvo, nazadnjaštvo, starokopitarstvo, čemur ti kot liberalen in naprednjašk človek vendar pomagati nečeš? —